

107. Partikulární zpytování svědomí jako božská ochrana proti pokušení do posledních dní (dar přímo z Božího Srdce)

I. Uvedení do tématu: praxe zpytování svědomí z tradice církve

Tento dar vyrůstá z praxe *zpytování svědomí*, které je v církvi klasickým a účinným nástrojem duchovního života. V tradici církve existují dva typy zpytování svědomí: *všeobecné zpytování svědomí* a tzv. *partikulární zpytování svědomí*.

Všeobecné zpytování svědomí je klasický instrument duchovního života, který prostupuje všechny typy spiritualit a napomáhá k lepšímu poznání sebe sama před Boží Tváří i způsobu, jak s člověkem Pán komunikuje. Jako pravidelná „hygiena“ je tento typ zpytování (modlitby) vhodný pro očistu srdce a také pro přípravu na svátost smíření.¹⁸⁰

---

¹⁸⁰ Srv. pozn. 14. Dále srv., jak se biblické (pavlovské) dary prohlubují od charizmatu k mystice, v příloze této knihy, s. 191–202.

¹⁸¹ K dobrému všeobecnému zpytování svědomí slouží také „Desátek Táborského světla“. Jeho plné znění je v brožuře *Služebníci Ježíšova Velekněžského Srdce. Modlitby, Refugium*, Olomouc 2022, s.13. Dostupné také z webových stránek SJVS: <https://aletti.cz/sjvs/vznik-sjvs/>.

Druhou, hlubší podobu zpytování, tzv. *partikulární zpytování svědomí*, známe v tradici církve díky sv. Ignáci z Loyoly. Považoval tento typ modlitby za vůbec neúčinnější pro duchovní růst a přikládal mu prvořadou důležitost. Toto zpytování tvoří nejen osu jeho *Duchovních cvičení*,¹⁸² ale poté prostupuje do detailu celý život člověka. Služebnický dar č. 107 *Partikulární zpytování svědomí jako božská ochrana proti pokušení do posledních dní* navazuje právě na toto ignaciánské *partikulární zpytování svědomí*, proto nejprve – ještě před uvedením nového daru – popíšeme, jak funguje praxe klasického zpytování, zvaná *partikuláre*:

II. Ignaciánské partikulární zpytování svědomí

Jak bychom stručně představili podstatu a smysl ignaciánského *partikulárního zpytování svědomí*?

Jde o nalezení kořene našeho sobectví, nezřízené sebelásky a sebeklamu, což bývá pod nánosy všedních starostí natolik ukryté, že nám tato nejhlubší a centrální slabost málokdy vystoupí do vědomé roviny, a přitom brání (jako žába na prameni) plnému rozvinutí lásky. Partikulární zpytování přitom dokáže odhalit nejdrobnější „kamínek“, který obrazně řečeno ještě „tlačí v botě“ a brání člověku božskému rozletu bez překážek do náruče Pána. Tento skrytý, ale velice konkrétní detail (*partikuláre*), nějaká podoba nezřízenosti, nepatrná vnitřní slabost (a nemusí jít vyloženě o zlou věc, ale třeba jen o neuspořádaný návyk) je podkladem a zdrojem všech našich ostatních (viditelnějších a větších) chyb. Pán touží, abychom ten „kamínek“ objevili, snažili se ho co nejkonkrétněji pojmenovat a nechali ho omývat (proměňovat) pod proudem jeho Lásky. Osobním *partikuláre* (slabůstkou, která je zdrojem všech ostatních chyb) může být v introvertním (slabém) projevu třeba: nedůvěra, ustrašenost, obavy, pocit méněcennosti, malomyslnost, manipulativní sebelítost, patos bolestícnosti, škodolibost, zvědavost, vyděračný vzdor, nepružnost, uzavřenost, nepevnost, nestálost, těkání, netrpělivost, pasivita, lenost, kapitulace v tísnivé situaci – nebo naopak v extrovertním

---

¹⁸² Srv. pasáž o *partikulárním zpytování svědomí* v knize sv. Ignáce *Duchovní cvičení*, č. 24–31.

(silném) projevu: vehemence, domýšlivost, pohrdání, nadřazenost, nemilosrdnost, suverénní posuzování, hádavost, soběstačnost, tvrdohlavost, bezostyšná suverénnost, neřešení problémů... (a bezpočet dalších variant a zabarvení toho všeho, co zahrnujeme do obecného pojmu: pýchy – ješitnosti).

Hledáme, a když ten jeden konkrétní bod, skrytý pod všemi ostatními jako zdroj (všech ostatních problémů), nalezneme, začneme své *myšlenky, slova a skutky* zpytovat z tohoto úhlu: Čemu jsem v myšlenkách, slovech a skutcích podlehl díky např. bolestítnství, netrpělivosti, domýšlivosti, tvrdohlavosti (atd.)? Při takovém zpytování se nemáme moralistně odsuzovat a drásat (že se nelepšíme, že to stejně nedokážeme) ani vůli chtít tu slabost ihned odstranit, ale učíme se onu „slabůstku“ (ať ve slabším nebo silnějším projevu) s důvěrou (trpělivě) vkládat Ježíšovi do Srdce a až teprve po určité době třeba i vysledujeme, že věci jdou přece jen o něco svobodněji, nepatrně lépe... především díky Pánově lásce a pomoci. Pokroky nejsou třeba viditelné, ale nitro se milimetr po milimetru začíná citelně vymaňovat z pevného sevření želez nesvobody. A to zaznamenáme nikoli jako jen úlevu psychickou, ale hlubší: úlevu pro srdce.

Pokud je naše osobní *partikuláre* – slabůstka jako zřídlo všech našich ostatních chyb – takto ošetřováno, promění se z negace (díky lásce) na pozitivum (dřívější ustrašenost například v odvalu) a promění i všechno to ostatní (v našich myšlenkách, slovech i skutcích), co nás od Pána ještě nadále vzdaluje a s čím zápasíme. Dbá-li člověk o takové zkoumání nitra (podle sv. Ignáce), pak (v příhodný čas a způsobem, který má v rukou Pán) nalézá božský soulad ve všech ostatních rovinách života, svou pravou identitu.

Klasické Ignácovo *partikulární zpytování svědomí* se tedy zaměřuje na jeden základní moment života v dané fázi duchovního růstu (rozpoznání a volení v průběhu duchovních cvičení), který u člověka rozvíjí plnější nabývání lásky. Přehlížení či zanedbávání tohoto bodu přináší v duchovním životě naopak stagnaci.

III. Partikulární zpytování svědomí jako božská ochrana do posledních dní – nový dar SJVS

A teprve nyní se dostáváme k samotnému daru (č. 107), který je nazván *Partikulární zpytování svědomí jako božská ochrana proti pokušení do posledních dní*. Přirozený instrument duchovního života

(*partikuláre* 107/II) nám Ježíš nyní povyšuje do nadpřirozeného daru. V čem spočívá?

Kde je naše největší ctnost (obdarování), tam býváme nejvíce pokoušeni, tam nejvíce zápasíme. Pokud jsme již našli svůj klíčový zápas, svou *slabost* (srv. 107/II), máme nyní v jejím pravém opaku – *ctnosti* – spatřovat největší obdarování od Boha, neboť právě tato ctnost chce v našem životě vyrůst, jako nejlepší ochrana v pokušení. Ježíš nám dává tento způsob zpytování jako *nadpřirozený dar*, neboť nám nadpřirozeně pomáhá žít onu klíčovou ctnost, která je pravým opakem naší dřívější slabůstky, které jsme se snažili v klasickém partikulárním zpytování zbavit.

Nemáme tedy už nadále v partikulárním zpytování sledovat svou základní *chybu*, kterou je třeba napravit, ale její opak jako základní *ctnost*, kterou když přijmeme jako nový zorný úhel, kterým je třeba vše poměřovat, láska (svatost) se v nás rozvine donekonečna. Tedy novým *partikuláre*, kterým člověk má vše od nynějška filtrovat, může být například klíčová *ctnost*: důvěra (pokud jsme se dříve v základním *partikuláre* zpytovali z nedůvěry), odvaha (namísto dřívější ustrašenosti), vděčnost (namísto dřívější nevděčnosti), pružnost (namísto dřívější strnulosti), správná míra ve všem (namísto dřívější nezřízené bezbřehosti), neustálé odpouštění (namísto dřívější tvrdosti, uraženosti), pevnost (namísto dřívější nestatečnosti), trpělivost (namísto dřívější netrpělivosti), služba druhým (namísto dřívější lenosti, lhostejnosti, povýšenosti), pokoj srdce (namísto dřívější neadekvátní a zotročující ustaranosti), čistota (namísto dřívější falešnosti či přetvářky), shovívavost (namísto dřívější kritičnosti)... a podobně.

Ježíš nám jako dar dává znalost svého *partikuláre* coby klíčové *ctnosti*, kterou máme mít stále před očima jako *ochranu v pokušení* a *ochranu v čase jeho bližící se paruzie*. Abychom jako jeho nejbližší spolupracovníci nepřehlédli to nejdůležitější: že On přichází! Když budeme tuto *ctnost* žít (poměřovat touto ctností myšlenky, slova a skutky), coby ověření správnosti nastoupené cesty, zakusíme, že se v nás postupně rozhostí (a také vždy po vítězném zápase): pokoj, pevnost a radost. Zápas o osvojování si takového zpytování je výrazem pokory a odevzdanosti – přijetí situace – sjednocení s Ježíšem. Ještě jeden příklad pro lepší představu: Dříve člověk jako svou základní slabinu sledoval třeba nedůvěru a tu odevzdával Božímu Srdci

a jeho lásce. Nyní má vnitřním zrakem sledovat přesný opak, svou klíčovou ctnost – důvěru v Boha – a o ni dbát v každé situaci (doma i na cestách, o samotě i mezi druhými – v myšlenkách, slovech i skutcích) a zejména v pokušení ji vědomě rozvíjet. Když tomu přivykne (především v pokušení bude probouzet důvěru v Boha), vše ostatní v jeho životě nalezne řešení (ne hned, ne lacině, ale z podstaty).

Udělením tohoto daru (č. 107/III) už nebude spočívat *partikulární zpytování* v tom, co nám chybí, v nedostatku, který se snažíme napravit, ale půjde o naši nejsilnější ctnost, kterou musíme objevit a potom se ji naučit vkládat do místa pokušení (do konkrétní situace, která nám chce vzít pokoj a radost). Je to jediné řešení k vyhojení každé svízele a k účinnější ochraně v každém pokušení. Nic nekonáme sami, ale ve vztahu: před Tváří Pána, jediného svědka našeho nitra.

Základní rovina partikuláre

107. Partikuláre jako božská ochrana (shrnutí daru)

Dar č. 107 ukazuje, jak Pán základ ignaciánského *partikulárního zpytování* coby sledování a ošetřování skryté *nedokonalosti* (107/II) zúročil a povýšil na služebnický dar *partikulárního zpytování* coby sledování a posilování *ctnosti* (107/III). Kořeny ignaciánské tradice vyživují mystický strom Služebníků – jsou to dvě strany jediné mince.

Velmi zjednodušeně lze říci, že *přirozené* (ignaciánské) *partikuláre* (pro růst v duchovním životě) hledáme klasickými instrumenty (nejlépe v duchovních cvičeních), kdežto darované *nadpřirozené* (služebnické) *partikuláre* (pro ještě intenzivnější ochranu v pokušení) dostáváme potvrzené přímo z Boží strany. Druhé ale vyrůstá z prvního, nadpřirozené je korunou přirozeného a obojí se prolíná: i když už žijeme partikuláre jako služebnický dar, nadále ho jako míza vyživuje to, co jsme si osvojili v ignaciánské tradici.

Dar *partikuláre* má tři stupně zvnitřnění: Jakmile žijeme jeho (1.) *základní rovínu*, začne se postupně zvnitřňovat do (2.) *prohloubené roviny* a poté až do (3.) *nejhlubší roviny*:

1. Základní rovina: *Partikulární zpytování svědomí jako božská ochrana proti pokušení* (107/III).

2. Prohloubená rovina: *Meč srdce – partikuláre jako trvalá modlitba srdce* (107A srv. dále).
3. Nejhlubší rovina: *Partikuláre jako mystické rozlišování* (107B srv. dále).

Prohloubená rovina partikuláre

107A. Meč srdce – partikuláre jako trvalá modlitba srdce

(dar v nebi vyprosil apoštol Pavel)

Když už budeme své *partikuláre* žít jako *ctnost* (107/III), začne se základní rovina tohoto daru prohlubovat. Ježíš nás povede ke zvnitřňování *partikuláre*, až se stane *trvalou modlitbou srdce*. Takto prohloubené *partikuláre*, coby *trvalá vnitřní modlitba*, je *Meč našeho srdce*,¹⁸³ který nás před pokušením chrání ještě intenzivněji, a to již v zárodku. Jde zároveň o *Meč Srdce Duchu Svatého rozdrčeného*. Žitá *ctnost* (107/III) nás proroste celobytně, nikoli částečně (nejenže rozumem vím a citem vnímám, že mám být lepší, ale centrála-srdce se celá stává dobrá a to je ochrana naší integrity i všeho ostatního). Žitá *ctnost* se jako *partikuláre* prohloubí do *vnitřní modlitby* a to je nový *Meč našeho srdce*: Máme s ním možnost, jako otcové pouště, „operovat“ již v momentu, kdy pokušení přichází (ne až po selhání, výbuchu, devastaci a v odklizení následků).

Jak to *prohloubené partikuláre* objevíme a pojmenujeme? Tak, že se vrátíme do dětství a pokusíme se vystihnout, čím jsme byli Bohu v prvotní nevinnosti nejvzácnější – čím jsme před Bohem byli jako „dítě na matčině klíně“ (Žl 131,2). Co bylo mojí bezprostředností – v čem si mě Pán zamiloval? A třeba jsem to ztratil a nyní mi to chybí? Naleznu nějaký svůj typický, před Pánem vzácný povahový rys z dětství, jako třeba: radostnost, nadšení, bezprostřednost, odvalu,

¹⁸³ Takto máme jako Služebníci k dispozici pro boj se zlem duchovně již *tři Meče* a každý souvisí s jedním Srdcem ze tří Osob Trojice:

1. *Meč z Ježíšovy Hořící Krve neboli Meč Archanděla Michaela* (dar č. 32) je zároveň *Meč Ježíšova Srdce probodeného*.

2. *Meč sv. Jany z Arku* (dar č. 95) je zároveň *Meč Otcova Srdce roztrženého*.

3. *Meč srdce* (neboli) *partikuláre jako trvalá modlitba srdce* (dar č. 107A) je zároveň *Meč rozdrčeného Srdce Duchu Svatého*.

přímost, něžnost... Pokud je mi tato cesta návratu do dětství cizí, hledám svůj nejkrásnější rys z momentu zamilovanosti nebo z doby obrácení v dospělosti: co bylo mou nejvznešenější charakteristikou před Pánem? To je mé *prohloubené partikuláre*, které je rozvinutím předchozí *partikulární ctnosti* (107/III).

Uvedme příklad: žiji-li jako *partikulární ctnost* (107/III) třeba pokoru, prohloubí se mi do daru *vnitřní modlitby srdce* (107A) třeba jako upřímná pokora, nebo mám-li jako klíčovou ctnost důvěru, může se prohloubit třeba do naprosté odevzdanosti Bohu; nebo do nadšení, velkorysosti, radostného úžasu, oddané lásky, potřeby krásy, odvážné důvěry, oslavy Pánova Srdce apod. Toto *prohloubené partikuláre* jako trvalá vnitřní modlitba probublává v mém srdci a stává se *Mečem*, který zahání ještě mocnější zlo a pokušení již v počátku. Čím je *partikuláre* hlubší, tím je konkrétnější.

Když se mi nedaří toto *prohloubené partikuláre* pojmenovat nebo jeho hledání trvá déle anebo když nevím, jak *Meč srdce* vlastně používat, začnu v pokušení jednoduše volat: „Můj Ježíši, má Lásko, ať se ve mně rozhostí, co prožívá tvé Srdce!“

Anebo můžeme vložit do této věty své základní partikuláre, ctnost (107/III). Když je naše *základní partikuláre* například *odevzdanost*, můžeme volat: „Můj Ježíši, má Lásko, ať se ve mně rozhostí *odevzdanost*, jakou prožíváš ty ke svému Otcí!“

Duch nás v tomto volání povede ke stále konkrétnějšímu a osobnějšímu pojmenování. Až nalezneme také *prohloubené partikuláre* (třeba *naprostou odevzdanost*), zkonkretizuje se volání srdce v pokušení takto: „Můj Ježíši, má Lásko, ať se ve mně rozhostí *naprostá odevzdanost*, jakou prožíváš ty ke svému Otcí!“ (nebo k Duchu, anebo Panna Maria vůči svému Synu a podobně).

Prožíváme různá období, různé situace a vnitřní modlitba srdce (prohloubené partikuláre) vším prochází. Jsme například v určitém životním období oslnění ikonou Panny Marie stojící pod křížem Syna, neboť je pro nás živě inspirativní a fascinující, jak v té situaci stojí Maria s absolutním souhlasem a v pokoji. I tím – naším nadšením – partikuláre prochází a ukazuje „řč Ducha“, a tak můžeme na určitý čas volat modlícím se srdcem (a tím používat partikuláre jako *Meč* k ochraně v pokušení): „Maria, Matko Boží a Matko moje, ať se ve mně rozhostí *naprostý souhlas*, s jakým ty stojíš v pokoji pod křížem svého Syna!“

Nejhlubší rovina partikuláre

107B. Partikuláre jako mystické rozlišování¹⁸⁴

(*dar v nebi vyprosila sv. Terezie z Ávily*)

A nakonec je tu ještě nejhlubší rovina: *partikuláre jako mystické rozlišování*, která je ještě konkrétnější (účinnější) než roviny předchozí (tj. 1. partikuláre jako odstranění *chyby* a rozvinutí *ctnosti*; 2. partikuláre jako přerod do *vnitřní modlitby*, která je *mečem srdce*). V žádné rovině partikulárního zpytování nejde o „techniku“, ale o modlitbu, která naše srdce zdokonaluje v lásce.

Zde jde o vůbec nejhlubší možné žité *partikuláre*, které už ale sami neodhalíme, může ho pojmenovat pouze sám Pán a tato rovina (oproti předchozím) partikuláre je nejhlubší-nejkonkrétnější-nejúčinnější ochranou před pokušením (zvláště před znechuceností) v čase Druhého příchodu Krista. Navíc toto *partikuláre* zrcadlí osobní způsob, jakým přijde Ježíš ve svém Druhém příchodu skrze dané lidské srdce. Pro každého bude mít Pánova paruzie neopakovatelné zabarvení. A rozlišit ve svém srdci to, jakým způsobem se blíží paruzie, to už je záležitost mystického rozlišování, které do té doby (Pánova příchodu) prostupuje naprosto celek života do detailu. O něčem tak hlubokém nelze popisně mluvit, spíše jen srdcem – duchovními smysly nahlížet, neboť poslední věci paruzie, přestože srdce „rozumí“, zůstávají tajemstvím.

Nejhlubší rovinu partikuláre – *mystického rozlišování* – už ani nevyhodnocujeme. Obdobně jako to, co funguje jako vegetativní činnost těla bez našeho odsouhlasení; to je mystická, spontánní činnost srdce v náš prospěch: zdravý stav ráje. Mystickou činnost rozlišování našeho srdce plněji nahlédneme za pomoci obrazu „tří mládenců v ohnivé peci Božího Srdce“ (srv. *Dan 3,23*), do něhož patříme všichni:

Tři mládenci v ohnivé peci se totiž tenkrát procházeli společně s Ježíšem v Srdci nebeského Otce. Stejně tak pro nás je Ježíšovo Srdce hořící pecí, kde plamen neublíží těm, kteří jsou již v Bohu „propálení“ (utrpením, láskou). A tak jako Boží úradky a jeho rozhodnutí vycházejí z ohnivé pece Trojjediného Srdce, které je hořící pecí v Je-

¹⁸⁴ Srv. pozn. 14. Dále srv., jak se biblické (pavlovské) dary prohlubují od charizmatu k mystice, v příloze této knihy, s. 191–202.

žíši, také my se učíme ve spojení s pečí Ježíšova Srdce rozlišovat tím nejhlubším způsobem ve vlastním srdci. Jak?

Vše, co přichází a v myšlenkách a citech, na nás dopadá a zejména to, co nás nejvíce pokouší, se naučíme nejprve (před každou další reakcí) „vkládat“ do výhně svého srdce spojeného s Ježíšovým, a tím pádem pozdržet zautomatizované negativní reakce: například při sklonu k netrpělivosti se naučím (již automaticky) nevyhodnocovat ihned; při sklonu k hádavosti ihned nereagovat; při sklonu k paličatosti nedeklarovat nemožnost změny; při sklonu nechuti k jednání a rozhodování ihned neutíkat od nepříjemnosti... Prostě se naučím v nesnázích (v mé klíčové slabíně) ihned, na první dobu, vnitřně obracet na Pána tak, že jemu nejprve vše povyprávím a to naše společné sdílení nechám uložené v srdci, aniž bych vnějškově ihned reagoval, mluvil o tom, řešil to samospádem. „Čekám“ na Pánovu reakci: čekám na moment, dokud se to vložené do ohně nepropálí (časem, utrpením, důvěrou, odkázaností). Známkou očisty situace (oddělení strusky od zlata), známkou rozlišení dobra od zla: toho, co dělat mám a co ne; kudy jít a kudy ne – je obrazně řečeno *jiskra vylétnutá z pece srdce* (podnět z hloubi): kdy člověk pochopí, jak o té věci smýšlí Pán. Poté, ať mi to je vhod či nevhod, příjemné nebo nepříjemné, ať to chutná nebo nechutná, konám, protože je v tom On. To se stane naší jedinou radostí a útěchou – reakce (jiskra) Pána jako impuls, jak mám pokračovat. Potom dokonce, i když něco „pokazím“, pokoj srdce to neodnímá, neboť vím, že Pán to tak potřebuje (oslatvit se třeba i na mojí nešikovnosti). Jinak řečeno – vnitřním smyslem srdce se naučíme vnímat, co má jiskru (podnět Boha), a pokud v tom jiskra není, nepodnikám nic a čekám. Že nic nepodnikám, neznamená, že nic nedělám: musím v denních povinnostech fungovat dál, ale přitom sleduji moment, kdy uvnitř pocítím jiskrný impuls – Pánovu řeč, abych si byl jistý, co si o dané situaci myslí On a co po mně chce.

Když už (přiznanou či nepřiznanou) nejsilnější pohnutkou našeho jednání není egoismus, uražená ješitnost, nedoceněnost, závist, strach apod., ale důvody hořícího Srdce v našem srdci (z něhož na potvrzení jako z pece létají jiskry), je to jistý impuls směru lásky (propálené, vyzkoušené, očištěné), směr našeho konání – a tomu říkáme *mystické rozlišování*. Neznamená to, že nás nešvary nadále nepokoušejí, ale už nás tolik nestrhávají k těm cyklicky se opakujícím zaběhnutým klíšé směrem k pádu.

Ještě jednou: Naší nejvyšší aktivitou se stává *vnitřní činnost srdce*: vše, co na nás – zvnějšku i zevnitř – dopadá (obrazy, myšlenky, pocity) a nějak nás ponouká reagovat, jednat, mluvit, zaobírat se tím, to vše „pouze“ jako do výhně vhadzují do svého srdce (jež hoří a je obklopené pecí Ježíšova Srdce); v srdci tu věc nosím, rozmlouvám o ní s Pánem (beze slov) a čekám, dívám se, jak v ohni hořením „ten problém“ nabývá kvality nebo naopak mizí... Projasnění kvality té věci nebo její rozpad na prach nemám ve vlastní režii – já jen hledím do srdce a čekám: až vylétne jiskra na znamení dokončeného spalování (rozlišování), že byla struska oddělena od zlata: čekám na tuto jiskru jako impulz, který mne rozpohybuje k akci (ať k mluvení nebo k mlčení – k jakékoli reakci podle výsledku „hoření“). Co takto prošlo v peci ohněm lásky, je jisté, v té nejvyšší kvalitě. Chuť, zvuk, vůně jiskrnosti: znamená, že v srdci dostávám pokyn, co mám dělat – ta věc je propálená, tedy mysticky vytríbená a člověk má jistotu souladu s Pánem. Jsme takto – spontánně, pružně, bez těžkopádného vyhodnocování nebo zavádějícího pitvání detailů – chodící hořící pece, které v terénu neustále rozlišují, co lásce prospívá a kde přichází na úbytě: zejména ve vztazích. To je vrchol, který je přítomný i ve všech předchozích stavech rozlišování.

Takováto protrpěná hořící lidská srdce mohou už skutečně *jednat tak, jak to nacházejí ve svém srdci*, tak jak jim to tam klade Ježíš – vědí, co Pán zamýšlí, aniž by podléhali sebeklamu nebo neočištěným ambicím, kterých se snažíme zbavit v základní rovině *partikulárního zpytování*.

Moci již *jednat přímo podle srdce* představuje velikou životní syntézu a vyvedení z omezenosti přirozeného sklonu jednat buď jednostranně citově nebo jednostranně rozumářsky. Jinak řečeno: někdo má přirozeně (horký) sklon nechat se vláčet city a pocity, jiný pak sklon (chladnější, ale) stejně neuspořádaný a prudký, nechat se drtit nutkavou a neúprosnou logikou rozumu. Syntéza, tedy rozum i cit zapuštěný v srdci, to je nejzralejší podoba mystiky: lidské přirozenosti, která zbožštěla.

Na tomto místě uvádíme buď rozšiřující podrobnosti k tématu mystických darů, nebo doplňující informace ke knize *Blahoslavenství*,²²³ která tvoří s mystickými dary kompaktní celek: knihu mystických darů předchází a podává výchozí a základní informace užitečné rovněž k četbě této knihy.

I. Mystické zvnitřnění charizmatických darů neboli mystická cesta lásky

Prohloubení ostatních biblických charizmatických darů do mystiky (doplnění k darům č. 36, 56, 60, 86, 107B)

Celý lidský život putuje od vnějškovosti ke zvnitřnění:²²⁴ navrací se z vyhnanství roztěkanosti do středu ráje srdce, kde teprve vše dostává své nevyjmutelné místo a zakotvení, vše je na svém místě pravdivé, krásné a reálné.

Život Služebníků je rovněž Pánem veden od vnějškovosti ke zvnitřnění ve všech směrech, od charizmatu k mystice, přičemž mystikou rozumíme to, co je lidskému srdci nejpřirozenější, a zároveň nejhlubší podklad všeho ostatního: že Bůh s námi vše prožívá a my s ním. Pán se lidskému srdci plně dává jak v rovině svého božství,

---

²²³ KARCZUBOVÁ, L., *Blahoslavenství – Mystická kniha Lásky Ježíšova otevřeného Srdce*, Refugium, Olomouc 2020.

²²⁴ Zvnitřněním se nemyslí schoulenost do sebe nebo naše abstraktně vykrytalizovaná definice, ale naopak, že vše se již stalo součástí Božího života: lidské je prostoupeno Božím – to je zvnitřnění.

do kterého nás odívá, tak v rovině svého dokonalého lidství, kterým nás k sobě přitahuje. Ve svém lidství nám dokonale rozumí, svým božstvím zase vše činí nové a proměňuje i naše lidství, aby bylo plné a dokonalé. Není nic, co by v nás neobjímala jeho boho-lidská náruč, která nás nese stále hlouběji a hlouběji do středu Božího Srdce, a to souhrnně nazýváme mystikou: svůj poznává svého – srdce lidské Srdce Boží.

Bůh k člověku promlouvá nejobecněji v touhách. Když je sledujeme a spolupracujeme, dochází k rozkvětu našeho života, našeho osobního *charizmatu*, zároveň s prožíváním nezdarů a krizí. Postupně, životní zkušeností, roste zralost vztahů (k Bohu, ke druhým i k sobě), která se projevuje v tichém sálání toho, co bylo dříve rozbujelé – nyní, když vše srostlo s Pánovým Srdcem, je to proměněné, zvnitřněné, tedy *mystický* dokonalé.

Zatímco charizmatická rovina života a darů je jako bujné zamilované mládí (sálající zdarma obdržené dary ukazující na Dárce), mystika je jako připravenost zralého lidského srdce na svatební hostinu (spojení s Dárce).

Čím více sestupujeme do hloubky (mystiky), tím více se mnohost (charizmat) mění v intenzitu jednoho bodu (výlučně jednajícího Pána). Zatímco u charizmatika je celé jeho lidství v projevech viditelnou součástí Božího jednání, v mystikovi (v jednotě s ním) koná už jen Pán sám, vnitřně, bez vnějších hlučných znaků. Pán nepotřebuje realitu uzdravení, zázraku (apod.) dopotvrzovat skrze osobu mystika nějakým vnějším znamením²²⁵ – ponechává často jediné a nejintenzivnější znamení (pravé mystiky): stále něžnější srdce člověka-mystika (v němž a s nímž Pán vykonává dílo spásy celého světa). Jako je charizmatický projev oproti mystickému ještě stále „tělesně hlučný“ (povrchnější), tak podobně charizmatické dary (v projevu hmatatelnější, zářivější, přitažlivější a krátkodobější) jsou ve vztahu k těm mystickým jako tělo vzhledem k duchu (tělo je více vidět, ale také více proměnlivé a nestabilní, jeho intenzita rychle

²²⁵ Vše ve stvoření se vnějškově nějak projevuje. Vnějškovostí zde se ale myslí projevy, které jsou znakem ne ještě zcela očištěného srdce, které do pokory teprve dorůstá. Největším projevem rozrostlé Pánovy přítomnosti v člověku a v díle, které koná, je to, že na sebe neupozorňuje, a přitom přitahuje všechny tichostí a něhou svého srdce.

vábí, ale sláva záhy odkvétá, zatímco neviditelný duch, pokud je zpevněný, je jemný, nenutí, jen sálá lásku, avšak působnost takové rozdrčené lásky je „všemohoucí“ ...)

Zatímco charizmatický dar není ještě důkazem svatosti obdarovaného, mystický poukazuje na růst ve svatosti dané osoby, na životní zkušenost, a přitom otevřenost nechat se poučit, na pokoru a zrající oboustranný vztah Boha s člověkem. Zatímco charizmatický dar je zdarma-daný (hodnému i nehodnému), udělení mystického daru předpokládá (mimo Boží obdarování) také vytrvalou námahu z lidské strany a rostoucí zralost ověřenou životem a dílem. Přerodem charizmatického daru v mystiku sledujeme, jak dříve vnější projevy darů dostávají stále účinnější a zároveň tišší a pokornější působnost. Zatímco charizmatik zakouší dary Ducha Svatého, které nějak vnímá, prožívá a zprostředkovává – jeho lidské smysly zakoušejí sladce projevy Ducha, mystik komunikuje s Osobou Ducha, tedy srdce se Srdcem – a to je hlubší, tišší, komplexnější vztah, také s účinnějším a univerzálnějším misijním dosahem na druhé.

Jsme přiváděni životem v Duchu (jeho *obdarováními*, které chce v nás zvnitřnit pro schopnost *vztahu*: od úžasu k vděčnosti) k opouštění vnějších měřítek hodnocení: aby přirozené dary, nadání, dovednosti, krása, „sladkosti“, které jsou atraktivní, byly úvodem a vstupem do nejhlubších rovin lásky, do mystiky, v níž tou největší výhni a živosti je obrácená perspektiva „úspěšnosti“, tedy ono biblické (pavlovské): Co jsem dříve pokládal za výhodu a prospěch, je nyní (pokud bych nedosáhl Pána) holé nic, ztráta a škoda (srv. *Flp* 3,7–10). Ovšem základní rovinu – přijetí života, daru, charizmatu – nelze přeskočit, neboť na přirozeném vyrůstá (časem a zkušeností) nadpřirozené.

Cestu (života i darů) od charizmatu k mystice si lze představit třeba takto: Etapa počáteční **charizmatická** je ještě hlučná, vnější, atraktivně viditelná, zaměřená na dobré vztahy, péči o společenství, s důrazem na to, abychom se my i druzí dobře cítili. Potkáváme Pána, který k nám přichází „zvenku“. Centrem pozornosti je *služba*: jak druhým posloužit modlitbou apod.; důležitá jsou *slova*: jak druhým svědčit; co jim říci, jak věci vyargumentovat atd.; důležitý je *úspěch*: jak pomáhat a zda jsou druzí spokojeni, zda se na mě nezlobí, co si o mně myslí apod. Musíme mnoho mluvit, abychom druhé poučili a zprostředkovali Krista. Sledujeme vnější znamení a „záznaky“ jako ověření svého spojení s Bohem.

Etapa zrale **mystická** je tichá, vnitřní, pokorná: přístup k druhým je jemnější, nenásilně laskavější, svěžejší, milosrdnější, umírněnější. Sledujeme, pozorujeme, vyhodnocujeme především v tichu svého srdce, kde rozlišujeme hlas, pohyb, vůni, chuť a doteky Pána: v srdci ho nacházíme, tam ho rozpoznáváme, k němu mluvíme, tam mu nasloucháme a podle toho jednáme: tak, jak si On přeje. Pod vnějším hlukem, který neustává a stále na nás dopadá (v nejrůznějších podobách všedního života), rozpoznáváme uvnitř hluboký pokoj. Známe své nitro, máme vnitřní program, stálé impulzy, bohatý život srdce, vnější věci nejsou centrální, nepotřebujeme důkazy, znamení. Intenzita vnitřního života nám dává orientaci mnohem jistěji než zvnějšíku dopadající „hlasy“.

Charismatický projev dostává ještě zadostiučinění, vnějškové uznání – v mystickém daru je jedinou radostí, svobodou, láskou, krásou, štěstím, vším jen Pán – jiná satisfakce není: to udržuje při životě.